

Alkoholbeskattning m.m.

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 26 november 2002 beslutat bereda socialutskottet tillfälle att avge yttrande över ett antal motioner och motionsyrkanden om alkoholbeskattningsfrågor som väckts under allmänna motionstiden 2002.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till motionerna So442 (fp) yrkande 8, So455 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkandena 3 och 4, So517 (s) yrkande 3, Sk213 (m), Sk227 (m), Sk278 (m), Sk319 (m), Sk368 (m).

Med anledning av regeringens proposition 2002/03:35, Mål för folkhälsan, har bl.a. motion So27 (m) väckts. Socialutskottet överlämnar, under förutsättning av skatteutskottets medgivande, motionen med detta yttrande.

Socialutskottet

Motionerna

Ett antal motioner rör att skatten på alkohol bör sänkas.

I *motion Sk213 av Rolf Gunnarsson (m)* begärs tillkännagivande om sänkning av skatten på öl. Motionären anför att arbetstillfällen inom bryggeribranschen riskerar att gå förlorade om inte skatten på öl sänks till en nivå motsvarande den som gäller i Danmark. Även i *motion Sk368 av Tomas Högström och Catharina Elmsäter-Svärd (båda m)* framförs ett yrkande med detta innehåll.

I *motion Sk278 av Cristina Husmark Pehrsson och Hillevi Engström (båda m)* framställs yrkanden av innebörd att den höga alkoholskatten har negativa effekter för bl.a. bryggerinäringen och att en anpassning av alkoholskatten till samma nivå som i övriga Europa är nödvändig.

I *motion Sk227 av Nils Fredrik Aurelius och Anna Lindgren (båda m)* begärs tillkännagivande om behovet av att sänka skatten för öl med en alkoholhalt överstigande 2,8 % i ett första steg till 0:85 kr per procent och liter så att bättre konkurrensvillkor för den svenska bryggeriindustrin uppnås. Motionärerna anför att valet av svenskt eller utländskt öl skall bero på kvaliteten på

produkten och inte på konkurrenssnedvridande skattesatser som stimulerar gränshandel.

I *motion So27 av Tobias Billström (m)* begärs tillkännagivande om behovet av att med utgångspunkt i de av regeringen i propositionen angivna folkhälso-målen sänka och harmonisera skattesatserna för alkoholinköp i Sverige. Motionären anför att den ekonomiska vinst som görs på transporten över Öresund från Danmark och Tyskland är en drivkraft som ökar både den illegala och den lagliga konsumtionen. Motionären pekar också på att den danska skattesatsen kommer att sänkas med 45 % från den 1 oktober 2003. En omedelbar justering av den svenska skattesatsen är därför absolut nödvändig.

Två motionsyrkanden förespråkar höjda alkoholskatter respektive ifrågasätter om alkoholskatterna bör sänkas.

I *motion So455 av Göran Magnusson m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp)* begärs tillkännagivande om höjda minimiskatter på alkohol (*yrkande 3*). Motionärerna anför att Sverige bör göra en framställan till EU om att det dels skall införas en positiv minimiskatt på vin, dels att punktskatterna skall höjas för samtliga slag av alkoholdrycker och vara relaterade till graden av alkoholstyrka.

I *motion So517 av Anders Bengtsson m.fl. (s)* begärs tillkännagivande om att en diskussion om alkoholskattens nivå bör komma till stånd (*yrkande 3*). Motionärerna anför att det inte finns något självändamål med sänkta alkoholskatter. Det enda skälet för att sänka skatterna kan vara att stävja den okontrollerade alkohol som genererar missbruk.

Tre motionsyrkanden rör privatinförsel av alkohol och tobak.

I *motion So442 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs tillkännagivande om att inom EU ändra införselreglerna för alkoholdrycker (*yrkande 8*). Motionärerna pekar på att införselreglerna från årsskiftet 2003/04 medger att en resande vid varje inresetillfälle får medföra 230 liter alkoholdrycker för ”privat” bruk. Sverige och andra länder som har samma intressen bör gå in för att få införselreglerna ändrade så att de ges en rimlig kontakt med vad som kan vara måttlighetskonsumenter normala inköp vid semester- och tjänsteresor. Även i *motion So455 av Göran Magnusson m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp)* begärs tillkännagivande om sänkta införselkvoter (*yrkande 4*). Motionärerna anför att de nuvarande införselkvoterna är alltför höga för att möjliggöra för enskilda länder att föra en folkhälsofokuserad prispolitik. Kvoterna bör i ett första steg sänkas med två tredjedelar.

I *motion Sk319 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* begärs tillkännagivande om behovet av att öka den tillåtna införselkvoten av sprit, vin och öl från icke-EU-land. Motionären anser att den tillåtna skattefria införselmängden bör vara lika stor oavsett från vilket land man reser.

Socialutskottets ställningstagande

Sverige bedriver sedan lång tid tillbaka en restriktiv alkoholpolitik för att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Socialutskottet vill betona vikten av att Sverige även fortsättningsvis behåller målsättningen att begränsa alkoholens skadeverkningar och verkar för att minska den totala alkoholkonsumtionen.

Socialutskottet står fast vid att det svenska EU-medlemskapet har förändrat det som tidigare utgjorde viktiga delar av alkoholpolitiken. Den anpassning till EU:s införselregler som Sverige måste göra och som innebär stegvis höjda införselkvoter för alkohol för privat bruk fram till år 2004 är inte oproblematisk. Möjligheten att använda det s.k. prisinstrumentet för att påverka tillgången på alkohol försvagas. Höjda införselkvoter kan vidare, om åtgärder inte vidtas, komma att medföra att gränshandeln med alkohol successivt ökar liksom troligen också den illegala handeln och försäljningen av alkohol. Det finns därför, enligt utskottet, anledning att hysa oro för att alkoholskadorna kan komma att bli fler genom att totalkonsumtionen, i ett sådant läge, kommer att öka under de närmaste åren. Utskottet anser att de eventuella negativa effekterna av denna anpassning till EU:s regelsystem kraftfullt måste motverkas. Aktiva informationsinsatser och opinionsbildande åtgärder är nödvändiga.

Socialutskottet vidhåller att den svenska alkoholpolitikens ambitionsnivå måste vara fortsatt hög och anser att alkoholskatten otvivelaktigt är ett viktigt verktyg i sammanhanget. Detta verktyg bör värnas så långt möjligt genom nationella och internationella insatser. I detta sammanhang vill utskottet uttrycka uppfattningen att de kvantiteter för resandeförsel som nu medges inom EU är långt större än vad som rimligen kan anses vara införsel för privat bruk.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken ligger fast. Målet bör nås genom åtgärder mot skadligt dryckesbeteende och genom att sänka den totala alkoholkonsumtionen. Möjligheterna att begränsa alkoholens tillgänglighet genom nationella åtgärder har som ovan anförts minskat de senaste åren, och en förstärkning måste enligt utskottet ske av såväl lokala som internationella insatser för att minska alkoholskadorna.

Det internationella arbetet på alkoholområdet bör utvecklas och förstärkas. Särskilt viktigt är utarbetandet av en EU-strategi för att utforma en effektiv, ansvarsfull och social alkoholpolitik som gagnar folkhälsan inom unionen. Utskottet anser det viktigt att denna politik på EU-nivå även innefattar åtgärder för att minska efterfrågan, exempelvis genom pris- och skatteinstrument. Socialutskottet erinrar om de initiativ som togs av Sverige under det svenska ordförandeskapet.

Den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador som antagits av riksdagen (prop. 2000/01:20, bet. 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144) ger kommunerna en viktigare roll vad gäller att utveckla och samordna den lokala alkoholpreventionen. Utskottet ser positivt på att det lokala ansvaret i

det alkoholförebyggande arbetet har ökat och förstärkts. Förstärkta åtgärder behövs när det gäller särskilda stödinsatser för riskgrupper och individer med riskbeteende, vård- och behandlingsinsatser samt opinionsbildning och information, begränsning av tillgången på och marknadsföringen av alkoholdrycker, kompetensutveckling, uppföljning av konsumtions- och skadeutvecklingen samt alkoholforskningen.

Socialutskottet vill också framhålla vikten av det arbete som Statens folkhälsoinstitut utför inom ramen för sitt uppdrag att följa upp och utvärdera de olika insatserna som följer av den nationella handlingsplanen. Slutligen finns det skäl att framhålla det omfattande uppdrag att förebygga alkoholskador som Alkoholkommittén erhållit.

Med hänvisning till det anförda anser socialutskottet att skatteutskottet bör avstyrka bifall till motionerna So27 (m), So442 (fp) yrkande 8, So455 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkandena 3 och 4, So517 (s) yrkande 3, Sk213 (m), Sk227 (m), Sk278 (m), Sk319 (m) och Sk368 (m).

På socialutskottets vägnar

Stockholm den 11 februari 2003

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Conny Öhman (s), Carl-Axel Johansson (m), Marina Pettersson (s), Gabriel Romanus (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Anne Marie Brodén (m), Elina Linna (v), Kerstin-Maria Stalin (mp), Martin Nilsson (s) och Marita Aronson (fp).

Avvikande mening

Cristina Husmark Pehrsson, Carl-Axel Johansson och Anne Marie Brodén (alla m) anför:

Sedan den traditionella svenska alkoholpolitiken utformades har stora samhällsförändringar skett. Vi anser att det nu behövs en ny alkoholpolitik då förutsättningarna för den gamla inte längre föreligger. De nya förutsättningarna kan bara hanteras med en väl underbyggd och hos folkets flertal förankrad alkoholpolitik. En sådan ny politik kräver en kombination av samverkande åtgärder. Den legala och beskattade alkoholens tillgänglighet måste öka och dess pris sänkas för att minska risken, och därmed vinsten, för kriminell verksamhet.

Enligt vår uppfattning kräver en effektiv alkoholpolitik, som kan bidra till att minska alkoholskadorna, en folklig förankring och förståelse för sambandet mellan hög alkoholkonsumtion och alkoholens skador. En sådan förankring kräver att det goda bruket accepteras och inte motverkas av svårförståeliga restriktioner. Vi anser att en sänkning av alkoholskatten skulle minska försäljningen av "svartsprit" och motverka kriminalitet. Hjälp till missbrukarna måste också förstärkas och effektiviseras. Vi har också sedan länge hävdade att det bästa sättet att få ett bättre förhållningssätt till alkohol är genom upplysning och information. Starköl och vin bör enligt vår uppfattning kunna säljas utanför Systembolaget i licensierade butiker. I ett senare skede bör även starksprit kunna omfattas av licensieringsmöjligheten. Vi anser också att ett undantag bör införas i alkohollagstiftningen som möjliggör för svenska vinproducenter att sälja sina egna produkter i anslutning till sin tillverkning. Åldersgränsen för inköp på Systembolaget bör sänkas till 18 år så att den bringas i överensstämmelse med myndighetsåldern.

I ett gränslöst Europa är enligt vår mening en större öppenhet för andra länders traditioner påkallad om Sverige skall kunna påverka alkoholpolitiken. På flera håll i världen pågår arbete med att informera och upplysa om alkoholen utifrån ett öppet och positivt perspektiv. Det främsta exemplet är, enligt vår uppfattning, den kanadensiska delstaten Québec, där en omfattande liberalisering av alkohollagarna har kombinerats med ett omfattande upplysningsarbete. Erfarenheterna från Kanada och även från Nya Zeeland visar att man kan liberalisera alkoholpolitiken och samtidigt genom informationsåtgärder m.m. få till stånd en minskad alkoholkonsumtion.

Mot bakgrund av vår här redovisade alkoholpolitik anser vi bl.a. att det finns skäl att sänka alkoholskatterna, vilket också framhålls i motionerna So27 (m), Sk213 (m), Sk227 (m), Sk278 (m) och Sk368 (m).